

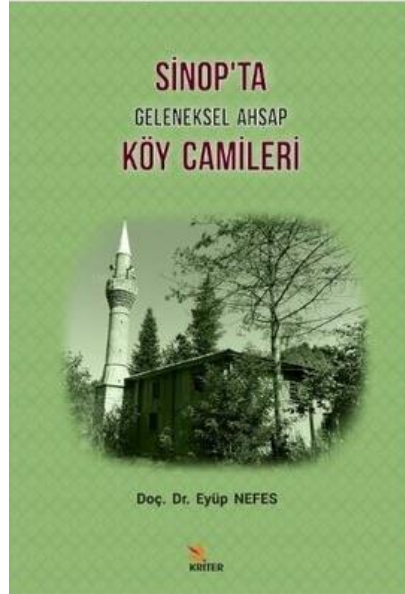
Sinop'ta Geleneksel Ahşap Köy Camileri

Kriter Yayınevi, İstanbul, 2019.

(147 s., 30 plan, 88 fotoğraf)

Prof. Dr. Eyüp Nefes

Muhammet Eren Yılmaz*
ORCID: 0000-0001-9960-731X

ABD Cornell Üniversitesi öğretim görevlisi ve dendrokronoloji uzmanı P.İ. Kuniholm yaptığı araştırmalarda, Samsun'da bulunan bazı camilerin tarihinin 800 yıla kadar geçmişi olabileceğini belirtmiştir. Bu tespit üzerine çantı tekniği ile yapılmış camilere olan ilgi artmaya başlamıştır. Dendrokronoloji hesap yöntemi ağaç gövdelerinde bulunan halkaların sayımını tarihi bilinen benzer ağaç halkalarıyla karşılaştırılmak suretiyle ağacın yaşını bulma hesabıdır. Bu yöntem sayesinde ülkemizdeki tarihi bilinmeyen fakat sanat değeri taşıyan ahşap camilerin

---

*Yüksek Lisans Öğrencisi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları, Türk İslam Sanatları Bölümü, Samsun-Türkiye, Muhammet.e.yilmazz@gmail.com

yapılış tarihleri az hatalı olsa da hesaplanabilmektedir. Kitabın kapak tasarımında Ayancık İlçesinde bulunan Dedeâğaç Köyü Camii fotoğrafı kullanılmıştır.

Kitap giriş, katalog, değerlendirme ve sonuç olmak üzere toplam üç bölümden oluşmaktadır. Kitabın giriş kısmına¹ Sinop ilinin genel özellikleriyle başlanmıştır. Sinop'un Karadeniz Bölgesi'nde yer alması sonucu geniş ormanlarla kaplı olması nedeniyle tarih boyunca kerestecilik açısından daima önemli bir yer olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla tarih boyunca bölgede ahşap malzemenin yapılarda ana malzeme olarak tercih edildiği vurgulanmıştır. Genelde kırsalda yer alan çantı tekniği ile inşa edilen ahşap camiler zamanla yok olmaya başlamıştır. Bu konuya sanat tarihi çalışmalarında ilk dikkati çeken araştırmacının Ekrem Hakkı Ayverdi olduğu belirtilmiştir. Yazarın ifadesiyle sonraki yıllarda artan çalışmalar sayesinde bu nadide eserlere ilgi artmıştır. Bu vesileyle daha önce kimsenin varlığından haberdar olmadığı ahşap camilerimiz gün yüzüne çıkmaya başlamıştır.

İkinci bölüm kitabın katalog kısmını oluşturmaktadır.² Bu bölümde Sinop Merkez, Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü ve Türkeli ilçelerinin merkez ve köylerinde bulunan toplamda yirmi yedi adet ahşap cami incelenmiştir. İncelenen camilerin ilk olarak coğrafi konumu, ilçe ya da köyün tarihsel özellikleri, caminin fiziki ve kullanıma uygunluk bakımından durumu belirtilmiştir. Daha sonra caminin varsa kitabelerinin günümüz Türkçesi ile ne anlama geldiği açıklanmıştır. Camii içinde süsleme unsurları mevcut ise detaylı bir şekilde betimlenmiştir. Yapılan incelemede caminin ölçüleri, kullanılan malzeme, yapılış biçimi, fiziki yapısı gibi bilgiler detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Bu anlatımlar caminin planı ve fotoğraflarıyla desteklenmiştir. Katalog kısmında diğer camilerden farklı olarak Dedeâğaç Köyü Camii'nin³ etrafında bulunan Osmanlı döneminden üç adet mezar taşı da incelemeye tabii tutulmuştur. Mezar taşında bulunan kitabe tercüme edilmiş ve şâhide üzerideki motifler açıklanmıştır. Camilerin fotoğrafları yüksek kalite olmasına rağmen siyah beyaz baskı olması sebebiyle fotoğraflar detayları göstermemektedir.⁴

Üçüncü kısım değerlendirme ve sonuç kısmıdır.⁵ Bu kısımda incelenen camiler ilçe ve köylerdeki sayılarına göre tasnif edilmiştir. Camilerin yapılışında konum tercihlerinin sebepleri açıklanmıştır. Biçimsel açıdan değerlendirilen camilerin benzerlik ve farklılıkları ortaya

¹Eyüp Nefes, *Sinop'ta Geleneksel Ahşap Köy Camileri*: Kriter Yayınevi, İstanbul 2019, s. 1-15.

²E. Nefes, *a.g.e.*, s. 5-125.

³E. Nefes, *a.g.e.*, s. 32-42.

⁴ E. Nefes, *a.g.e.*, Örnek resimler, 13, 14, 29, 32, 36, 39, 75, 84, 85, 88.

⁵E. Nefes, *a.g.e.*, s. 125-129.

konulmuştur. Sinop ili ve ilçelerinde inşa edilen ahşap camiler sınır olduğu Samsun’la kıyaslanmış ve yapılaş şekli açısından farklılıklara değinilmiştir. Bazı ahşap camilerin yanında yapılan minareler de malzeme ve tarihsel açıdan değerlendirmeye tutulmuştur. Bu bölümün son kısmında incelenen camiler kronolojik olarak sıralanmıştır. Geçmişten günümüze kadar gelen bu camilerin keşfedilmesi ve korunması açısından başka yerlerdeki camilerin de incelenmesi temennisinde bulunmaktadır.

Kitap kaynakça kısmı ile son bulmaktadır.⁶ Kaynakça kısmı alfabetik olarak sıralanmıştır.

Bu çalışma, geçmişten günümüze kadar gelmiş nadide eserlerin keşfedilmesi, korunması ve bakımlarının yapılması açısından önemli bir eserdir. Bu kitapta incelenen camilerde kullanılan ahşap çantı tekniğinin önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca elde edilen bilgilerle Sinop’un tarihine de ışık tutmaktadır. Eserde ülkemizde henüz incelenmemiş olan bu yapıdaki camilerin tespiti ve korunması açısından önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

---

⁶E. Nefes, *a.g.e.*, s. 130-135.

Kaynaklar

NEFES, E., *Sinop'ta Geleneksel Ahşap Köy Camileri*: Kriter Yayınevi, İstanbul 2019.